

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ว่าด้วยการจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าจากงบกลาง
พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติและเงื่อนไขการจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายจากช้างป่า เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๒.๕/๓๗๗๐ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบร่างหลักเกณฑ์กำหนดอัตราค่าเสียหายจากช้างป่า โดยกระทรวงการคลังเห็นว่า อัตราค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากช้างป่าตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอเป็นอัตราที่เหมาะสมแล้ว และเพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ที่ได้รับสอดคล้องกับ แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และเป็นไปอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพสามารถ ตรวจสอบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการจ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าจากงบกลาง พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ผู้ได้รับผลกระทบ” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าที่ทำให้เกิดความเสียหาย ต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน พืชผลทางการเกษตร และให้หมายความรวมถึงทายาทของผู้เสียชีวิตด้วย

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า วัตถุ สิ่งของมีรูปร่าง ที่มีเจ้าของและได้รับผลกระทบจากช้างป่า ทำให้เกิดความเสียหาย

“เงินช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายจากช้างป่า” หมายความว่า เงินที่ได้รับการจัดสรรจากงบกลาง

“หัวหน้าหน่วยงานพื้นที่อนุรักษ์” หมายความว่า หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าวนอุทยาน หัวหน้าสวนพฤกษศาสตร์ หัวหน้าสวนรุกขชาติ

ข้อ ๔ อัตราเงินช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายจากช้างป่าให้เป็นไปตามอัตราท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๕ ผู้ได้รับผลกระทบที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายจากช้างป่า กรณีบาดเจ็บ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) ไม่เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ระบุได้ว่ามีเจตนาเข้าไปทำร้ายช้างป่า หรือเข้าไปในพื้นที่ มีช้างป่าโดยไม่มีเหตุอันสมควรจำเป็น

(๒) มีการป้องกันดูแลตนเองอย่างเช่นวิญญูชนพึงกระทำ

(๓) ไม่ฝ่าฝืนคำสั่งหรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จนเป็นเหตุให้ถูกขังป่าทำร้าย

(๔) ไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๖ ผู้ได้รับผลกระทบที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาค่าเสียหายจากช้างป่า กรณีพืชผลทางการเกษตรหรือทรัพย์สินเสียหาย ต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือที่ดิน หรือสิทธิครอบครองที่ดิน หรือเป็นผู้เช่าทรัพย์สินหรือที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย

ที่ดินตามวรรคหนึ่งได้แก่ประเภทที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิครอบครองที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือมีหนังสือรับรองของทางราชการว่าที่ดินดังกล่าวอยู่ในระหว่างดำเนินการ ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือมีหลักฐานการเช่าหรือเช่าซื้อที่ดิน ตามกฎหมาย

(๒) ที่ดินปฏิรูปที่ดินที่มีหลักฐานใบตอบรับการสอบสวนสิทธิ หลักฐานหนังสือรับมอบที่ดิน (ส.ป.ก.๔๒๘) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑, ส.ป.ก.๔-๐๑ ก) หรือหลักฐานการได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตรกรรมอื่น

(๓) ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์หรือนิคมสร้างตนเองที่มีการครอบครองและเข้าทำกิน โดยมีหนังสือรับรองของทางราชการ

(๔) ที่ดินที่มีหนังสือรับรองของทางราชการทหารว่าเป็นพื้นที่ที่กระทรวงกลาโหมจัดที่ทำกินให้

(๕) ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติที่มีหลักฐานหนังสืออนุญาต ให้เข้ามาทำประโยชน์หรืออาศัย หรือทำการปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) หรือหนังสือรับรองจากกรมป่าไม้จัดให้ราษฎรทำกินหรือหนังสืออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

(๖) ที่ดินที่มีการแจ้งครอบครองเพื่อพิสูจน์สิทธิตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

(๗) ที่ดินตามโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่ดินตามโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๘) ที่ดินที่มีได้อยู่ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีการครอบครอง และทำกินต่อเนื่องโดยไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดิน แต่มีเอกสารการชำระภาษีบำรุงท้องที่ (ภ.บ.ท.๕)

ข้อ ๗ ผู้ได้รับผลกระทบที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาตามข้อ ๖ ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้ถูกดำเนินคดีและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือมีคำสั่งให้ออกจากพื้นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๘ ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาค่าเสียหายที่เกิดจากช้างป่ามีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์หรือผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสียหาย โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

(ก) กรณีบาดเจ็บ หรือทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต ประกอบด้วย ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าเป็นประธานกรรมการ ให้มีกรรมการจำนวนไม่เกินสองคน และให้หัวหน้าหน่วยงานพื้นที่อนุรักษ์ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เกิดเหตุหรือใกล้เคียงพื้นที่เกิดเหตุ เป็นกรรมการและเลขานุการ

(ข) กรณีพืชผลทางการเกษตร หรือทรัพย์สินเสียหาย ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานพื้นที่อนุรักษ์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านหรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการ หัวหน้าหน่วยพิทักษ์ป่าหรือหัวหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เกิดเหตุหรือใกล้เคียงพื้นที่เกิดเหตุ เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้มีกรรมการจำนวนไม่เกินสามคน

(๒) ให้ผู้ได้รับผลกระทบแจ้งขอรับการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายจากช้างป่าภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ทราบเหตุ ต่อเจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์ป่าหรือเจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์อุทยานในพื้นที่ และให้เจ้าหน้าที่แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานพื้นที่อนุรักษ์เพื่อประสานแจ้งประธานกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสียหายทราบ และดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสียหายโดยทันที

(๓) ให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสียหายมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ตรวจสอบข้อเท็จจริงและประเมินความเสียหายในพื้นที่ รวมทั้งพิจารณาความเหมาะสมในการจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาค่าเสียหายจากช้างป่า

(ข) รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและผลการประเมินความเสียหาย พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์หรือผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาแห่งท้องที่ที่เกิดเหตุโดยทันที เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ภายใน ๗ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบเหตุ

(๔) ให้ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า นำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและผลการประเมินความเสียหาย เสนอขออนุมัติและใช้จ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาค่าเสียหายจากช้างป่า ต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยทันที

(๕) เมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อนุมัติจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยา ค่าเสียหายจากช้างป่าให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบหรือทายาทรายใดแล้ว จะต้องเบิกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือทายาทภายใน ๕ วันทำการ และให้สำนักบริหารงานกลางรายงานผลการโอนเงินให้สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าทราบภายใน ๕ วันทำการ นับแต่วันที่โอนเงิน

ข้อ ๙ การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าทั้งกรณีบาดเจ็บ หรือทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต หรือกรณีพืชผลทางการเกษตรเสียหาย หรือทรัพย์สินเสียหาย ให้ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยานับแต่วันที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

ข้อ ๑๐ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา หรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

อรรถพล เจริญชันษา

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

อัตราเงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายจากช้างป่า

1.กรณีพืชผลทางการเกษตรเสียหาย

กำหนดอัตราการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายเป็น 2 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 พืชไร่ หรือพืชสวน

เป็นการประเมินมูลค่าความเสียหายของพืชไร่ พืชสวนจากขนาดพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากช้างป่า

สูตรการคำนวณ = ((มูลค่าต้นทุนเฉลี่ย 3 ปี (บาท/ไร่) + อัตราผลตอบแทน 25% ของต้นทุน) x จำนวนพื้นที่ที่เสียหาย (ไร่)

ตารางที่ 1 บัญชีอัตราการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายพืชผลการเกษตรจากช้างป่า กรณีพืชไร่ หรือ พืชสวน

ลำดับที่	ชนิด	ราคาต้นทุนเฉลี่ย 3 ปีต่อไร่	อัตราผลตอบแทน 25% ของต้นทุนเฉลี่ย	อัตราการชดเชยต่อไร่ (บาท)	จำนวนต้นต่อไร่	ค่าเสียโอกาสในระยะฟื้นฟูต่อไร่				
						1 ปี (บาท)	2 ปี (บาท)	3 ปี (บาท)	4 ปี (บาท)	5 ปี (บาท)
1	ข้าว	4,264	1,066	5,330	-	-	-	-	-	-
2	ข้าวโพด	5,310	1,327	6,637	10,600	-	-	-	-	-
3	มันสำปะหลัง	6,544	1,636	8,180	1,600	-	-	-	-	-
4	อ้อย	10,722	2,680	13,402	10,000	-	-	-	-	-
5	สับปะรด	17,940	4,484	22,424	7,500	-	-	-	-	-
6	วานหางจระเข้	26,200	6,550	32,750	2,500	-	-	-	-	-
7	กล้วย	19,641	4,910	24,550	200	-	-	-	-	-
8	พริกไทย	41,288	10,322	51,610	400	59,780	119,560	-	-	-

หมายเหตุ : กรณีพืชไร่ หรือพืชสวนที่ไม่ปรากฏตามรายการนี้ ให้ใช้สูตรการคำนวณตามที่กำหนดอัตราการชดเชยความเสียหาย กรณีพืชผลทางการเกษตรเสียหาย

รูปแบบที่ 2 ไม่ผล หรือไม่ขึ้นต้น

2.1 ผลผลิตเสียหาย

$$\text{สูตรการคำนวณ} = ((\text{มูลค่าต้นทุนเฉลี่ย 3 ปี (บาท/กก.)} + \text{อัตราผลตอบแทนการลงทุน 25\% ของต้นทุน}) \times \text{จำนวนผลผลิตที่เสียหาย (กก.)})$$

2.2 ต้นเสียหาย

2.2.1 ไม่ผลหรือไม่ต้นที่มีอายุให้ผลผลิตแล้ว

$$\text{สูตรการคำนวณ} = (\text{มูลค่าต้นทุนเฉลี่ย 3 ปี (บาท/กก.)} + \text{อัตราผลตอบแทนการลงทุน 25\% ของต้นทุน}) \times (\text{จำนวนผลผลิตที่เสียหาย (กก.)}) + (\text{ค่าเสียโอกาสในระยะปลูกฟื้นฟูต่อ 1 ต้น} \times \text{จำนวนต้นที่เสียหาย})$$

2.2.2 ไม่ผลหรือไม่ต้นอายุที่ยังไม่ให้ผลผลิต

$$\text{สูตรการคำนวณ} = \text{มูลค่าต้นทุนก่อนให้ผลผลิตปี } Y_1 + \dots + Y_n + \text{ค่าเสียโอกาสของรายได้จากผลผลิตตามอายุของต้นไม้ที่เสียหาย}$$

$$\text{ค่าเสียโอกาส} = ((\text{รายได้จากผลผลิตปี } Y_1 + \text{อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (7\%)}) + (\text{รายได้จากผลผลิตปี } Y_2 + \text{อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (7\%)}) + (\text{รายได้จากผลผลิตปี } Y_n + \text{อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (7\%)})$$

$$\text{รายได้จากผลผลิต} = (\text{อัตราผลผลิตเฉลี่ยต่อต้น} \times \text{ราคาผลผลิตเฉลี่ยตามที่กำหนดในบัญชี})$$

Y_n = ปีที่ต้นพันธุ์ที่ปลูกฟื้นฟูให้ผลผลิต ซึ่งกำหนดระยะเวลาตามเอกสารการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
หมายเหตุ : มูลค่าต้นทุน และ อัตราผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 10 ปี อ้างอิงจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2567)
สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2566 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรุงเทพฯ

ตารางที่ 2 บัญชีอัตราการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายพืชผลการเกษตรจากช้างป่า กรณีไม่ผล หรือไม่ยืนต้น

ลำดับที่	ชนิด	ราคาคืนทุน เฉลี่ย 3 ปี	อัตรา ผลตอบแทน 25% ของ ต้นทุนเฉลี่ย	จำนวน ต้นต่อไร่	อัตราการ ชดเชย (บาท)	ค่าเสียหายโอกาสในระยะฟื้นฟูต้น และต่อไร่*						
						1 ปี (บาท)	2 ปี (บาท)	3 ปี (บาท)	4 ปี (บาท)	5 ปี (บาท)	6 ปี (บาท)	7 ปี (บาท)
1.	ทุเรียน	28.39 ดอกก.	7.10 /กก.	20	35.49 /กก.	2,300	4,600	6,900	9,200	11,500	-	-
2.	ลำไย	14.80 ดอกก.	3.70 /กก.	20	18.50 /กก.	806	1,612	2,419		-	-	-
3.	เงาะ	13.45 ดอกก.	3.36 /กก.	20	16.81 /กก.	1,039	2,078	3,118	4,157	-	-	-
4.	มังคุด	24.42 ดอกก.	6.11 /กก.	16	30.53 /กก.	1,260	2,520	3,780	5,041	6,301	7,562	8,820
5.	ลิ้นจี่	17.36 ดอกก.	4.34 /กก.	20	21.70 /กก.	450	900	1,350	1,800	-	-	-
6.	ลองกอง/กลางสาต	36.35 ดอกก.	9.09 /กก.	45	45.44 /กก.	685	1,371	2,056	2,742	3,427	4,110	-
7.	มะม่วง	6.69 ดอกก.	1.67 /กก.	20	8.36 /กก.	317	635	953	1,270	1,588	-	-
8.	ขนุน	2.05 ดอกก.	0.51 /กก.	25	2.56 /กก.	575	1,150	1,725	2,300	-	-	-
9.	มะพร้าว	7.47 ต่อผล.	1.87 /ผล	20	9.34 /ผล	396	792	1,188	1,584	1,980	-	-
10.	ยางพารา	13,742 ต่อไร่	3,435 /ไร่	80	17,177/ไร่	244	488	732	976	1,220	1,464	-
11.	ปาล์มน้ำมัน	9,300 ต่อไร่	2,325 /ไร่	22	11,625 /ไร่	553	1,106	1,659	-	-	-	-
12.	ยูคาลิปตัส	6,600 ต่อไร่	1,650 /ไร่	267	8,250 /ไร่	7,062*	14,124*	21,186*	-	-	-	-

หมายเหตุ : กรณีไม่ผล หรือไม่ยืนต้นที่ไม่ปรากฏในรายการ ให้ใช้สูตรการคำนวณตามที่กำหนดอัตราการชดเชยความเสียหาย กรณีพืชผลทางการเกษตรเสียหาย

(1) กรณีเสียชีวิต

- (3) กรณียุทธพลภาพ

เพื่อเป็นการครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจากข้างป่าซึ่งที่ผ่านมามีความเสียหายที่เกิดขึ้นหลากหลายเหตุการณ์ เช่น ความเสียหายต่อที่อยู่อาศัย ไร่บ้าน ท่อน้ำ รถไถ ถึง อุปกรณ์เครื่องมือการเกษตร ฯลฯ จึงกำหนดอัตราการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายของทรัพย์สิน เท่าที่เสียหายจริงแต่ไม่เกิน 200,000บาท